

מראי מקומות - ביצה

לח.

שהביא מש"כ היש"ש (פרק ה' דב"ק) דהא דקיי"ל אין ברירה בדינים דאורייתא, היינו בין לקולא ובין לחומרא, וכן הא דקיי"ל דיש ברירה בדינים דרבנן, וכ' הפנ"י דא"א לומר כן, דהא אין טעם בדבר.

ה. שור של פטם הרי הוא כרגלי כל אדם פרש"י, אפי' בן עיר אחרת שבא לכאן ע"י עירוב, מוליכו למקומו, דכיון דאורחי' לזבונ'י, מאתמול אוקמי' ברשותי' דמאן דאתי למחר וזבין לי'. וכ' הר"ן (כא. בדפי הר"ף) דאי"ז משום ברירה, דהא שמואל לית לי' ברירה, אלא דכיון שזה רגיל למכור לכל, מרשותי' קא מפיק לי', וברשות אחר לא מוקים לה, הלכך כשור של הפקר עבידא לי', שהוא כרגלי הזוכה בו ראשון.

ה. יהא רעוא דאימא מלתא דתתקבל, וכו' כ' בשיטה מקובצת, "שמועה עמומה היא אצל המפרשים לבארה, דמה שטענו לא השיב לו, ואין התירוץ דומה לקושיא, ונתחבטו בה הרבה". וכע"ז בפני יהושע בריש עמוד ב', "ולכא"ו זו הסוגיא תמוה מאד, והם כדברי ספר החתום, וכו'".

ו. ולבטיל מים ומלח לגבי עיסה הק' תוס', הא הוי דבר שיש לו מתירין, שאפי' באלף לא בטיל. ות' דה"מ מין במינו, אבל מין בשאינו מינו כי הכא, בטל שפיה וכ' הרש"ש שיש ליישב באו"א, ע"פ מש"כ תוס' בעירובין (מ"ה) לענין ספק בדשיל"מ, דלענין עירוב הקילו.

ז. ולבטיל מים ומלח לגבי עיסה הק' בשטמ"ק, הא זהו כלח בלח, דאמר' דצריך ששים, ומסתמא אין ששים כנגד המים ומלח, וא"כ מאי פריך. ועוד, הא המים מעמיד העיסה, ולעולם אזלי' בתר המעמיה, וא"כ גם כאן צריך להיות הדין כן, ולמה יתבטל. ות' דכיון דכאן אין צריכין לבטל איסור ממש, אלא הוי ביטול דיני תחומין דרבנן, לכך סברא הוא שיהי' מוקמינן אדין דאורייתא ויהי' בטל חד בתרי.

א. דאין ברירה

ע' באגרות משה (או"ח א', י"ט), שדן אם שייך לומר דאין ברירה אף במקום דאמר' דספיקו לקולא, או אם דוקא בדבר שדינו להיות ודאי, בזה שייך לומר דאין ברירה, ואין הדבר נתברר, וממילא אסור, אבל במקום שספיקו לקולא, ודאי לא שייך החסרון דאין ברירה. והוכיח מכאן, דאף דאמר' דספק ערוב להקל, מ"מ שייך הענין של אין ברירה. וביאר דזה גרע מסתם ספק, דכיון דעכשיו הדבר ודאי אינו מבורר, א"כ אינו יכול לחול כלל, ואי"ז סתם כמו מצב של ספק, דלא ידעי' באיזה אופן חל, וכדו', ע"ש באריכות.

ב. וכבר בא חכם

הק' הריטב"א בעירובין (ל"ב), ל"ל לאוקמה דוקא כשבא חכם כבר, לימא דמירי' כשהחכם א"א לו לבא לכ"א מב' הרוחות, אלא או למזרח דוקא או למערב דוקא. ות' דמה דנקט עדיפא לי', דאע"פ שלדעתו של המערב הי' הדבר תלוי בברירה, דהא באמת אפשר לו לחכם לבא ממזרח או ממערב, כיון דלמעשה לא הי' ברירה, מותר, ולא גזרי' אטו היכא שהי' צריך ברירה בפועל.

ג. וכי לית לי' לר' אושעיא ברירה

בדאורייתא, אבל דרבנן אית לי'

ע' בר"ן בגיטין (יב: בדפי הר"ף) שכ' דמה דקיי"ל דבדאורייתא אין ברירה ובדרבנן יש ברירה, היינו דמספק מחמירין דאין ברירה בדינים דאורייתא, אבל אם הוי חומרא מה שיש ברירה, או מה שיש צד ברירה, מחמירין בזה, ולא אמרי' דודאי אין ברירה בדינים דאורייתא. וכגון באומר לסופר דאיזה שארצה אגרש, דלא אמרי' דודאי אינה מגורשת משום דאין ברירה, אלא ספק מגורשת היא (ומבאר מדבריו דס"ל דאם אמרי' דאין ברירה, א"כ אינו חל כלל, ולכא"ו זה תלוי במח' ראשונים, די"ל בזה, דאין החלות יכולה לחול כלל על הספק, וי"א דבאמת חל באופן שאינו מתברר, ולכא"ו לפי"ז יהי' הגט פסול רק מספק אף למ"ד אין ברירה). אולם ע' בפני יהושע כאן